

God komt even naast je zitten

Zondag 19 juni 2022, Christus Triumfatorkerk

Doopdienst

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: Lucas 10: 25-37

Komen

- Welkom
- Aanvangslied 'Dit is een morgen' (Lied 216)
- Moment van Stilte
- Bemoediging en groet
- Bij wijze van kyriegebed – het Onze Vader in het Oekraïens ([via de beamer](#))

Doop

- Inleiding op de doop
- Presentatie
- Gezongen Apostolische Geloofsbelijdenis (Lied 340b) (staande)
- Doopgebed
- Doopintentie door Hans en Evine
- Met de kinderen bij de doopvont
- Bediening van de Doop
- Zegenlied: 'Ik zal er zijn' (*Hemelhoog 460*)
- Doopvragen
- Lofzang: 'Tienduizend redenen' (*Hemelhoog 617a: 1 en 2*)
- Gelukwensen aan de doopouders, uitreiking doopkaars, -kaart en -brief

Woord

- Gebed bij de opening van de Schriften
- Bijbellezing: Lucas 10: 25-37
- Lied: 'Handen heb je om te geven' (*Evangelische Liedbundel 398*)
- Preek

We doen even een onderzoekje.
Ik noem een zes kreten:
Samen aan de slag
Laat iedereen vrij, maar niemand vallen
Samen zijn wij Nederland.
Samenleven doe je niet alleen
Samen Sterker
Samen voor de toekomst

Komen ze u bekend voor?

Iemand enig idee waar deze kreten vandaan komen?

[het zijn titels van verkiezingsprogramma's]

Weet iemand er ook nog een partij aan te verbinden?

Ze zijn van vijf partijen. VVD, D66, DENK, CDA, PvdA. En de laatste drie waren dan ook nog van een aantal jaar geleden. Om het een beetje moeilijker te maken.

Wat valt op? Het woord samen is er nogal prominent in aanwezig.

En ook het omzien naar elkaar. Samen voor elkaar verantwoordelijk zijn. 'Laat niemand vallen', 'Samen leven doe je niet alleen'

Er staan prachtige dingen in alle verkiezingsprogramma's. Over hoe we als samenleving verantwoordelijk zijn voor hoe het toegaat in ons land. Hoe we alleen samen de uitdagingen waar we voor staan kunnen aanpakken. Hoe we naar elkaar moeten omzien. Dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen bijvoorbeeld. Hoe we naar elkaar moeten luisteren, om er samen uit te komen.

Prachtige teksten.

Maar het blijft toch heel vaak theorie.

Sla de krant van deze week er maar bij op.

De hele samenleving buitelt over elkaar heen als het gaat over de

stikstofplannen van het kabinet. De een vindt het fijn dat er nu eindelijk eens

beleid is en er iets aan gedaan gaat

worden, dat er duidelijkheid is over

waar de grootste klappen moeten

vallen. De ander vindt dat de boeren nu alle schuld in de schoenen krijgen geschoven, terwijl er nog zoveel andere sectoren zijn die stikstof uitstoten en een derde ontkent dat er überhaupt een probleem is. De Veluwe ligt er toch prima bij?

Samen aan de slag en *Samen aan de toekomst werken* – ja, ja. Op papier ziet dat er prachtig uit, maar in de praktijk? Geen idee hoe dat werkt. En voor je het weet kan je op de fiets deze kerk niet bereiken, omdat de Schenkade en de Laan vol staan met trekkers, zoals me een aantal jaar terug een paar keer overkwam.

Ondanks dat er prachtige verkiezingsprogramma's zijn geschreven over hoe Nederland eruit moet zien. Ondanks prachtige beleidsnota's en dikke boeken over de filosofie van onze samenleving en hoe we naar elkaar om kunnen zien, blijkt de praktijk van het samenleven nogal weerbarstig. En groeien we steeds verder uit elkaar.

En ik heb slecht nieuws vandaag: dat is niet nieuw.

Dat is al zo oud als de bijbel.

Al op de tweede bladzijde sloeg Kain zijn broer dood, omdat hij vond dat hij niet eerlijk behandeld werd.

Samenleven in de bijbel zit verpakt in één woord: naastenliefde. Naastenliefde hoort tot de kern van de bijbel. Het zit in een van de kenmerkendste zinnen van het jodendom en het Christendom: *Heb God lief boven alles en je naaste als jezelf.*

Het is de samenvatting van de wet. Die wetgeleerde uit ons verhaal kent hem uiteraard uit zijn hoofd. Het vormt een onderdeel van de geloofsbelijdenis uit het Oude Testament: "Luister, Israël: de HEER, onze God, de HEER is de enige! Heb de HEER, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw kracht." Vandaar dat deze wetgeleerde deze zin citeert. Het is de samenvatting van de Tien Geboden.

Maar ook deze wet is verworden tot beleidstaal. Tot verkiezingsprogrammaretoriek. Het is theorie geworden. En ook al ten tijde van Jezus was er heel wat literatuur te vinden over wat dat dan is *naastenliefde*. En dus gebeurde daar en toen hetzelfde als hier en nu.

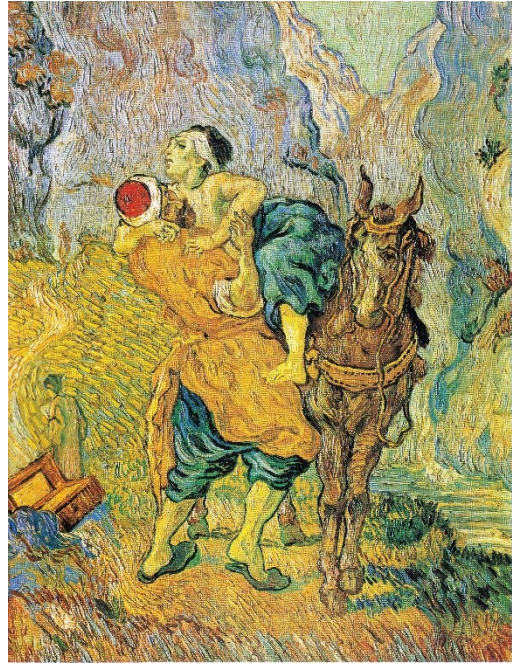
Naastenliefde was een dode letter geworden. Een mooie theorie, een beleidsstuk dat in de la verdwijnt. Zo'n discussie wil deze wetgeleerde starten. Een debat om zijn gelijk te halen.

En nog erger, zo lazen we: een zekere wetgeleerde stond op om Hem, om Jezus, op de proef te stellen". Deze onbekende wetgeleerde is helemaal niet uit op verdieping van zijn geloof. Hij stelt niet een diep gelovige vraag naar het eeuwige leven, welnee, dat lijkt maar zo. Jezus wordt hier als rabbi – als collega- - getoetst op zijn orthodoxie. Het gaat niet om een gesprek van gelovige tot gelovige, een oprechte zoektocht naar wat houvast biedt, naar wat je verder brengt in het

leven of in je geloof. Nee, op zijn best wordt het een abstract theologisch debat. Om te kijken of je de ander vliegen kunt afvangen. Zoals het ook in onze Tweede Kamer zo vaak niet om de inhoud gaat, niet om wat ons als samenleving echt verder brengt en dichter bij elkaar. Welnee, het gaat ook daar om scoren, om de ander in het nauw brengen, om je eigen punten naar voren te brengen en er een mooi filmpje van te maken voor je achterban op de sociale media, en of je het debat verder brengt, of nog beter ons leven, dat doet helemaal niet ter zake.

Het grappige is dat de wetgeleerde eigenlijk een heel concrete vraag stelt: "Wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven?" Een legitieme vraag. En dan kan hij ook een concreet antwoord krijgen.

Een gelijkenis. Want het gaat in het Eeuwige leven niet om de wet, of de tien geboden, of de samenvatting van de Wet die de wetgeleerde zo mooi oplepelt. Helemaal niet. Bij Jezus gaat het om een innerlijke keuze om de juiste levensweg te gaan, daarom komt Jezus met een concreet voorbeeld.

Het verhaal van de Bramhartige Samaritaan. Ik denk dat zelfs de gasten onder ons die hier vandaag zijn voor de doopdienst dit verhaal kennen. Het onderdeel van ons cultuurgood geworden. En al ken je het niet uit de bijbel dan toch wel van beroemde schilderijen.

Wat is er nu zo fascinerend in dat verhaal?

Het neemt je mee. Op onnavolgbare wijze bespeelt Jezus ons als hoorder in zijn verhaal. Het begint al met de eerste zin: "Een zeker man daalde af, van Jeruzalem naar Jericho" dat is niet alleen precies de omgekeerde route die Jezus volgt – Jezus is immer al sinds het vorige hoofdstuk op weg van Jericho naar Jeruzalem! Het is ook de omgekeerde route als het volk van Israël ooit nam. De laatste etappe van de slavernij van Egypte naar de stad van de vrede. Afdalen, de andere kant op, van Jeruzalem naar Jericho is niet zonder risico, voor je het weet zit je weer in de woestijn.

Met die ene zin heeft Jezus meteen de aandacht van alle hoorders: Als dat maar goed gaat...

Nou niet dus. De onbekende man wordt overvallen en voor dood achter gelaten.

Maar wat een geluk! De luisteraars veren op. Juist dan daalt er ook een priester af, dezelfde route. Hij komt vers uit de tempel, hij heeft net God gediend en nu hoeft hij dat alleen maar in praktijk te brengen – zou je denken. Het was toch God dienen én je naaste liefhebben?!

Niet dus. Hij loopt met en grote boog om hem heen. De toehoorders mogen gissen naar de reden. Was hij bang dat de rovers nog in de buurt waren? Wilde hij zichzelf niet onrein maken door deze half dode man te helpen? God liefhebben boven alles – dat lukt deze priester wel, maar de naaste als jezelf? Dat was te veel gevraagd? Hij kan de gewonde man redden

en het eeuwige leven beërven – maar hij doet het niet.

Zo ook de leviet.

Het idee is duidelijk. De wetgeleerde en de andere luisteraars zullen zich makkelijker in de priester en de leviet verplaatsen, dan in de derde figuur die ten tonele wordt gevoerd. De Samaritaan. Waar de priester en leviet op weg waren – van Jeruzalem naar Jericho – daar was deze Samaritaan schijnbaar willekeurig ‘op reis’. Die Samaritaan is min of meer toevallig op deze route, want Samaritanen hebben niets in Jeruzalem te zoeken. Zij hebben al eeuwen ruzie met de Joden juist vanwege de tempel in Jeruzalem. De Samaritanen hebben wel de Tora, de wetten van Mozes, maar ze hebben hun eigen heilige plek op de berg Gerizim in Samaria. Voor de joodse gelovigen zijn de Samaritanen een minderwaardig bastaardvolk, de Samaritanen op hun beurt verafschuwen de joden.

Geen van omstanders van Jezus zou zich met deze Samaritaan identificeren.

En toch. Deze Samaritaan doet wat nodig is. Hij beantwoordt de vraag van de wetgeleerde: wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven. Wat moet ik *dóen*. Hij werd met ontferming bewogen en redt de overvallen man.

Gefascineerd zullen de omstanders geluisterd hebben.

Maar de climax moet nog komen. Het venijn zit hem in de vraag die Jezus stelt aan de wetgeleerde: “Wie van deze drie is volgens u de naaste geworden van het slachtoffer van de rovers?” Daarmee draait Jezus de vraag van de wetgeleerde om. Die vroeg: wie is mijn naaste? En hier zegt Jezus in deze verrassende vraag: niet de ander is je naaste, nee: *jij bent zelf de naaste van een ander*. De naaste is niet de ander die jou nodig heeft. De hulpbehoevende, die arme man die halfdood langs de kant van de weg ligt. Nee. De naaste is hij of zij die zich over hem ontfermt. De naaste wordt je van iemand, door wat je doet.

Wie is de naaste geworden?

Je verwacht dat de wetgeleerde dan ‘De Samaritaan’ antwoord. Maar dat doet hij niet.

Hij zegt: “De man die hem barmhartigheid heeft betoond”

Is dat omdat hij het woord Samaritaan niet over zijn lippen krijgt?

Dat kan.

Maar het kan ook nog een veel mooiere betekenis hebben.

Hij die ons barmhartigheid betoont in de bijbel is dat God. De hele bijbel door verwijst dat naar God en naar niemand anders En wie is dan je naaste? Hij die jou in Gods naam barmhartigheid bewijst.

In je naaste komt God dichtbij.

In een ieder die jouw barmhartigheid bewijst, komt God even naast je zitten.

En als het jou lukt om een ander barmhartigheid te bewijzen dan breng je iets van Gods liefde over.

Daar – in de barmhartigheid daar komt het eeuwige leven dichtbij. En zo wordt óók de eerste vraag van de wetgeleerde beantwoord. Niet met een lijvig rapport, maar uit het leven van alle dag.

In de barmhartigheid is het eeuwige leven.

Ik hoop dat Pieter veel barmhartigheid mag ontmoeten in zijn leven. Ik hoop dat hij zijn barmhartigheid mag delen met anderen.

Ik hoop dat wij allemaal op gezette tijden barmhartigheid mogen ontmoeten.

Want dan, dan komt God voorbij.

Daar is het eeuwige leven.

Amen.

- Muziek

Antwoord

- Lied: ‘Het woord dat u ten leven riep’ (Lied 316: 1 en 4)

- Dankgebed, voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- Collecte

Gaan

- Slotlied: 'O, grote God, die liefde zijt' (Lied 838: 1 en 2)
- Zegen